

«Погоджено»

Голова науково-методичної
комісії факультету соціальної
та психологічної освіти

 Г. В. Бондаренко

протокол № 1

від «20» серпня 2020 р.

«Погоджено»

Голова Вченої ради
факультету соціальної та
психологічної освіти

 О. О. Кравченко

протокол № 3

від «30» серпня 2020 р.

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ
НА ФАКУЛЬТЕТІ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

Умань 2020

Розробники:

Левченко Н.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи;

Кравченко О.О. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, декан факультету соціальної та психологічної освіти;

Коляда Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи;

Албул І. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи;

Бондаренко Г.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Методичні рекомендації щодо неформальної освіти (далі – Методичні рекомендації) на факультеті соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (далі – Факультет) розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про освіту»; Постанови Кабінету Міністрів України від 23.13.2013 р. №11341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Постанови Кабінету Міністрів від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; Положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579; Методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у закладах вищої освіти; Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (протокол засідання Вченої ради університету №10 від 28.04.2015 р.); Положення про Європейську кредитно-трансферну систему навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (протокол засідання Вченої ради університету №13 від 30.06.2015 р.); п. 4. Пораднику щодо заповнення відомостей самооцінювання освітньої програми (для закладів вищої освіти) «Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми»; Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України 11.07.2019 р. №977).

Методичні рекомендації регламентують діяльність Факультету щодо організації неформальної освіти учасників освітнього процесу та встановлює єдиний порядок організації програм неформальної освіти для учасників

освітнього процесу на основі Тимчасового порядку визначення результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (протокол засідання Вченої ради університету №9 від 25.02.2020 р., наказ ректора №217 о/д від 26.02.2020 р.).

2. ОСНОВІ ТЕРМІНИ, ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. Формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

2.2. Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

2.3. Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

2.4. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством.

2.5. Здобувачі освіти – студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь яким видом та формою здобуття освіти.

2.6. Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти,

суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

2.7. Індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

2.8. Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

2.9. Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

2.10. Педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

2.11. Засоби вимірювання результатів неформальної освіти – екзаменаційні білети, контрольні та тестові завдання, кваліфікаційні пробні роботи, інструменти, обладнання, матеріали та інші засоби відповідно до рівня кваліфікації та технологічних вимог.

2.12. Перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті – це процес визнання в системі формальної освіти знань, умінь та інших компетентностей, набутих у неформальній чи інформальній освіті.

3. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ФАКУЛЬТЕТІ

3.1. Основні цілі неформальної освіти:

- професійний розвиток відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти;
- підвищення якості освітніх послуг, які надаються факультетом;
- підвищення ефективності наукових досліджень;
- підвищення конкурентоздатності випускників факультету на вітчизняному та міжнародному ринках освітніх послуг та праці;
- збагачення індивідуального досвіду учасників освітнього процесу щодо інших моделей створення та поширення знань.

3.2. Основним завданням неформальної освіти на факультеті є розширення та доповнення компетентностей, що отримуються в формальному освітньому процесі, покращення якості освітніх послуг, а також розвиток додаткових компетентностей здобувачів освіти.

4. ВИЗНАННЯ ТА ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ УЧАСНИКІВ ФОРМАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ФАКУЛЬТЕТІ

4.1. Право на визнання результатів навчання у неформальній освіті поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

4.2. Визнання результатів навчання здобутих у неформальній освіті дозволяється для дисциплін, які будуть викладатися у наступному семестрі. При цьому визнання результатів проводиться у семестрі, який передує семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної освітньої програми (надалі – ОП) передбачено вивчення певної дисципліни.

4.3. Визначення результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, поширюється лише на нормативні дисципліни ОП, оскільки вибіркові дисципліни здобувач може обирати самостійно з широкого переліку, що дає йому змогу вивчати те, що є для нього більш пріоритетним і бажаним, а також забезпечує формування його індивідуальної освітньої траєкторії.

4.4. Факультет може визнати результати навчання, здобуті у неформальній освіті, в обсязі, що, як правило, не перевищує 10% від загального обсягу кредитів, передбачених ОП, але не більше 6 кредитів на початковому (короткому циклу) і першому (бакалаврському) рівні освіти та не більше 5 кредитів на другому (магістерському) і третьому (освітньо-науковому) рівні освіти в межах навчального року.

Перезарахуванню можуть підлягати результати неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній

дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (курсній роботі, курсовому проекту, контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) даної навчальної дисципліни.

4.5. Процедура визнання результатів здобутих у неформальній освіті передбачає такі обов'язкові етапи:

- подання заяви із долученням інших документів (сертифікатів, свідоцтв і т.д.), які можуть прямо чи опосередковано засвідчувати наведену в ній інформацію в деканат факультету;
- формування предметної комісії, яка визначає можливість визнання, форми та строки проведення оцінювання для визначання результатів навчання, набутих у неформальній освіті;
- проведення оцінювання для визнання результатів навчання, набутих у неформальній освіті.

4.6. Здобувач вищої освіти звертається із заявою до ректора Університету з проханням визнати результати навчання, здобуті у неформальній освіті. До заяви додаються, у разі наявності, будь-які документи (сертифікати, свідоцтва тощо), які підтверджують ті вміння, які здобувач отримав під час навчання. Вказана заява подається не пізніше 30 робочих днів до завершення відповідного семестру.

Заяву про зарахування результатів неформальної освіти з навчальних дисциплін здобувач вищої освіти подає протягом перших 10 робочих днів від початку семестру задля того, щоб у випадку відмови у їх зарахуванні він мав би можливість пройти підготовку з відповідної дисципліни у повному обсязі.

Ректор скеровує таку заяву із долученими документами на Факультет для створення предметної комісії.

4.7. Для визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті декан факультету своїм розпорядженням створює предметну комісію. До такої комісії входять: декан факультету або голова науково-методичної комісії факультету; завідувач кафедри, гарант освітньої програми, на якій навчається здобувач; науково-педагогічні працівники, які викладають дисципліни, що пропонуються до перерахування на основі визнання результатів навчання у неформальній освіті.

Комісія може рекомендувати: повне зарахування, часткове зарахування та відмову у зарахуванні результатів неформальної освіти.

Повне зарахування результатів неформальної освіти рекомендують у випадку, коли вивчена дисципліна співпадає із запланованими результатами навчання (компетентностями) або має несуттєві відмінності, а також близька за обсягом і змістом (не менше, ніж на 75 %).

Часткове зарахування рекомендують у тому випадку, коли дисципліну визнають не повністю, і за деякими темами необхідно додатково проводити переатестацію.

У цьому випадку зарахування дисципліни здійснюється за результатами виконання індивідуального завдання, складеного екзамену або пройденої співбесіди.

4.8. Предметна комісія розглядає надані документи, проводить співбесіду із здобувачем та/або перезараховує результати навчання, або призначає атестацію.

Предметна комісія приймає до уваги результати неформального навчання та може присвоїти кредити з дисциплін, що відповідають вимогам відповідної освітньої програми щодо формування запланованих компетентностей.

Предметна комісія визначає змістовну відповідність результатів неформального навчання та навчальних дисциплін, керуючись переліком компетентностей і результатів навчання, досягнення яких передбачене освітньою програмою здобувача.

На основі робочої програми (силабусу) навчальної дисципліни комісія визначає обсяги перезарахування в кредитах ЄКТС.

Предметна комісія визначає метод оцінювання результатів навчання, відповідно до робочої навчальної програми / силабула. Здобувача ознайомлюють з програмою навчальної дисципліни / силабусом та переліком питань, які виносяться на підсумкове оцінювання. Якщо робочою навчальною програмою / силабусом передбачено виконання письмової роботи з цієї дисципліни (курсової роботи, есе, реферату тощо), то здобувача ознайомлюють з критеріями оцінювання та правилами оскарження результатів.

Підсумкова оцінка зазначається згідно документа здобувача, що підтверджує участь у заході неформальної освіти. Комісія в обов'язковому порядку визначає підсумкову оцінку за її відсутності в документі (сертифікаті, свідоцтві тощо). У випадку відсутності підсумкової оцінки комісія проводить підсумковий контроль.

Для оцінки результатів навчання використовують ряд критеріїв:

- співставність компетентностей за Національною рамкою кваліфікацій;
- результати навчання можуть бути визнаними в межах кредитів, передбачених навчальним планом.

За результатами співбесіди та підсумкового оцінювання здобувачу може перезараховуватись весь обсяг освітнього компонента або його частина – окремий змістовий модуль у вигляді балів передбачених робочою навчальною програмою / силабусом.

В разі перезарахування частини освітнього компоненту, відповідні бали вносяться до журналу академічної групи на початку вивчення навчальної дисципліни.

4.9. Предметна комісія дає 10 робочих днів для підготовки здобувача до підсумкового контролю (з кожної дисципліни) та 20 робочих днів для написання письмової роботи (за наявності).

4.10. Підсумковий контроль проходить у вигляді екзамену. Предметна комісія виставляє підсумкову оцінку за шкалою ЄКТС, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

4.11. Якщо здобувач отримав менше 60 балів, то йому не зараховуються результати навчання у неформальній освіті.

4.12. За підсумками оцінювання предметна комісія формує протокол, у якому міститься висновок про зарахування чи незарахування відповідної дисципліни.

4.13. При перезарахуванні навчальних дисциплін відповідно до рішення предметної комісії до навчальної картки здобувача вносяться: назва дисципліни, загальна кількість годин/кредитів, оцінка та підстава щодо перезарахування (номер протоколу). Якщо зарахуванню підлягають окремі розділи чи теми – результати атестації з заходу неформальної освіти в обов'язковому порядку враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

4.14. Здобувач звільняється від вивчення перезарахованої дисципліни у наступному семестрі.

4.15. У разі негативного висновку предметної комісії щодо визнання результатів навчання здобувач має право звернутися з апеляцією до ректора університету.

4.16. Відповідно до апеляції ректор видає наказ про створення апеляційної комісії, до складу якої входять: перший проректор, декан факультету та науково-педагогічні працівники випускової кафедри, які не входили до складу предметної комісії. Апеляційна комісія за результатами розгляду скарги приймає обґрунтоване рішення про повне або часткове задоволення скарги чи про залишення поданої скарги без задоволення.

4.17. Не здійснюється визнання результатів навчання, набутих у неформальній освіті, здобутих до початку навчання на певному освітньому рівні.

4.18. Університет інформує Міністерство освіти і науки України про всі випадки трансферу кредитів у випадку визнання результатів у неформальній або інформальній освіті в обсязі понад 30 кредитів.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ФАКУЛЬТЕТІ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У Меморандумі неперервної освіти Європейського Союзу (2000 р.) зазначено: «Досі при формуванні політики в галузі освіти враховувалася лише

формальна освіта, а іншим двом категоріям не надавалося практично жодної уваги. Континуум неперервної освіти робить неформальну та формальну освіту рівноправними учасниками процесу навчання».

Неформальна освіта доступна здобувачам вищої освіти, але вона не обов'язково має спрямовану структуру; вона може бути короткою за тривалістю та / або низькою за інтенсивністю; й вона, як правило, організується у вигляді короткострокових курсів, тренінгів, майстер-класів семінарів, конференцій, засідань, форумів, акцій, тощо.

5.1. На Факультеті при організації неформальної освіти має бути розроблено програми, положення, інструкції, інформаційні листи (надалі – супроводжуючі документи) щодо форм проведення неформальної освіти (формат проведення online, offline).

5.1.1. До структури неформальної освіти належать науково-практичні центри, які функціонують на факультеті, на базі яких можуть організовуватися тренінги, майстер-класи, конференції та ін. для здобувачів освіти.

5.2. Організація та проведення неформальної освіти з видачею відповідних документів про освіту (сертифікат або інший підтверджуючий документ, (додаток 4).

5.3. Супровідний документ про організацію неформальної освіти на факультеті соціальної та психологічної освіти подається голові науково-методичної комісії факультету (додаток 5).

5.4. Сертифікати про неформальну освіту реєструються у журналі обліку видачі сертифікатів неформальної освіти факультету соціальної та психологічної освіти (додаток 6).

5.5. Інформація про організацію форм неформальної освіти на факультеті соціальної та психологічної освіти розміщується на сайті факультету, соцмережах, дощці оголошень факультету.

Заява

про визнання результатів навчання у неформальній та інформальній освіті

1. _____
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) заявника)
 2. _____
(документ, що посвідчує особу)
 3. _____
(місце проживання: поштовий індекс, область, район, населений пункт, вулиця, номер будинку, квартири заявника, номер телефону)
 4. Мета звернення: _____
(визнання результатів навчання здобутих у неформальній та інформальній освіті)
 5. _____
(освітній рівень, на який претендує заявник)
 6. _____
(шифр та назва спеціальності, на визнання результатів навчання та періодів навчання за якою претендує заявник)
 7. _____
(кількість повних періодів навчання (курсів, семестрів), на визнання яких претендує заявник)
- _____ (додаткові відомості)

Даю згоду на обробку моїх персональних даних (підпис, прізвище, ініціали заявника): _____

Відомості про здобуті результати навчання

Результати навчання Вказуються здобуті результати навчання

Підпис, прізвище, ініціали заявника: _____

Дата заповнення _____

Атестаційний лист

(заповнюється закладом вищої освіти)

1. Підстави для розгляду питання про визнання результатів навчання здобутих у неформальній та інформальній освіті: _____ (заява ПІБ особи)

Галузь знань _____,

Спеціальність _____,

Освітня програма _____

Чи подані заявником документи в повному обсязі? (так/ні): _____,

(інформація про відсутність обов'язкових для подання документів)

Чи правильно оформлені документи заявником? (так/ні): _____,

(інформація про неправильно оформлені заявником документи)

Рішення про проведення атестації або повернення документів без розгляду:

(номер та дата наказу, зміст прийнятого рішення)

2. Затверджений склад комісії з атестації заявника: _____
(дата і номер розпорядження/наказу)

(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання, педагогічна категорія, посада голови та членів комісії)

3. Дата надання (надсилання) запрошення заявнику: _____,
строки проведення атестації: _____

4. Атестація заявника:

Форма атестації	Зараховані дисципліни (практики, курсові роботи, форми атестації здобувачів вищої освіти)	Зараховані кредити	Оцінки

5. Рішення комісії: _____

6. Затвердження рішення комісії наказом ректора:

(підпис, прізвище, ініціали, дата)

М.П.

Декану
факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
проф. Кравченко О.О.
здобувача ступеня вищої освіти
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії)
(вибрати необхідне)
_____ курсу _____ групи
денної/заочної форми навчання
Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

Заява

Прошу перезарахувати результати навчання, отримані мною у неформальній освіті навчальної дисципліни, кількість кредитів ЄКТС, оцінка (назва дисципліни). Результати навчання отримані мною під час вивчення (он-лайн або очного курсу, у т.ч. курсу іноземної мови; стажуванні, участі у програмі неакадемічних обмінів; участі у конференції, конкурсі, олімпіаді, тренінгу, семінарі, майстер-класі, бізнес-школі тощо).

Копії документів, що підтверджують результати участі здобувача у заходах неформальної освіти додаються: (свідоцтво, диплом, сертифікат тощо) (найменування закладу (підприємства, установи, організації), що видав документ).

Дата подання заяви

Підпис здобувача вищої освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультету соціальної та психологічної освіти

СЕРТИФІКАТ

Серія ____ №

_____ (прізвище, ім'я, по батькові учасника)

успішно закінчив(ла) курс _____

в обсязі _____ академічних годин навчання

_____ кредитів

Наданий
науково-педагогічним працівником _____ (ініціали, прізвище)

Декан факультету соціальної
та психологічної освіти

О. О. Кравченко

М.П.

Дата видачі сертифікату: _____

Програма

Мета програми: _____

Завдання програми: _____

Вимоги до учасників: _____

Термін реалізації програми: _____

Навчальний план програми

Модуль 1	Тема	Години
Всього		

Керівник програми _____ (підпис, ініціали, прізвище)

ЖУРНАЛ
реєстрації сертифікатів про неформальну освіту факультету соціальної
та психологічної освіти

№ п/	Захід	Прізвище, ім'я, по батькові учасника	Реєстраційний номер	Дата видачі	Підпис про отримання
			01-20*		

* реєстраційний номер де 01 порядковий номер, 20 – рік видачі документа.